

УДК 342.9

Євпак І.С.¹, Купін А.П.²

¹ студ. групи Ю-319 НУ «Запорізька політехніка»,

² к.ю.н., доцент НУ «Запорізька політехніка»

ОКРЕМІ КВАЛІФІКУЮЧИ ОЗНАКИ ДРІБНОГО ВИКРАДЕННЯ ЧУЖОГО МАЙНА

Юридичними ознаками майна як предмета дрібного викрадення є те, що, по-перше, таке майно повинно бути чужим для винного, по-друге, воно, як правило, має належати на праві власності іншому суб'єкту права власності, по-третє, воно не повинно виступати предметом злочинів, відповідальність за які передбачено розділами Особливої частини КК.

Об'єктивна сторона дрібного викрадення чужого майна проявляється у протиправних діях, спрямованих на заволодіння чужим майном шляхом крадіжки, шахрайства, привласнення чи розтрата, вчинених з корисливих мотивів із завданням незначної шкоди потерпілому. Найпоширеніший спосіб викрадення – крадіжка. Основна її ознака – це таємний спосіб розкрадання чужого майна. Таємно – значить непомітно для власника або третіх осіб.

Такі викрадення трапляються на багатьох виробництвах: кондитерської, горілчаної, м'ясо-молочної промисловості тощо – у присутності співробітників, які бачать і усвідомлюють факт викрадення, що розуміє й винна особа. За таких обставин викрадення визнається таємним чи відкритим залежно від оцінки винним ставлення присутніх до його поведінки. Якщо винний вважає або безсумнівно знає, що присутні при цьому схвалюють його дії чи принаймні байдуже ставляться до них, то викрадення визнається таємним. Якщо ж винна особа не знає, як оцінюють присутні її дії, а тим більше коли знає, що присутні не схвалюють їх і все ж таки чинить викрадення, то воно визнається відкритим. У разі відкритого дрібного викрадення чужого майна настає кримінальна відповідальність за ст. 186 КК – «грабіж».

Викрадення визнається таємним і тоді, коли воно вчиняється в присутності будь-яких осіб, які не усвідомлюють факту викрадення через малолітність (діти 5–6-літнього віку), хворобу чи у зв'язку з іншими особливими обставинами. Вирішальним для розмежування таємного і відкритого викрадення є суб'єктивний фактор – думка, міркування винної особи, оцінка сприйняття присутніми її дій. Якщо винний сумлінно помилявся, вважаючи, що вчинене ним викрадення або ніхто не спостерігає, або ті, хто спостерігають його дії, не розуміють того, що дійсно відбувається, тобто не усвідомлюють факту викрадення, то воно визнається таємним.

Отже, таємним визнається викрадення, під час учинення якого винний не зустрічає ніяких психічних перешкод, бо впевнений у тому, що його дії ніхто не спостерігає, не бачить, не усвідомлює факту викрадення, а присутні при цьому сторонні особи не осуджують його дій або ставляться до них байдуже. Окремо слід звернути увагу на особливості кваліфікації такого способу крадіжки, як «кишенькова крадіжка». На жаль, ні в Кримінальному кодексі, ні в Кодексі про адміністративні правопорушення ми не знаходимо чіткої позиції законодавця щодо кваліфікації такого діяння. За відсутності чіткої позиції законодавця таке діяння слід кваліфікувати згідно зі ст. 51 КУпАП як дрібне викрадення чужого майна способом крадіжки. Кишенькову крадіжку незалежно від розмірів завданої шкоди та позиції потерпілого щодо її важливості для нього слід кваліфікувати за ст. 185 КК.

Деякі автори звертають увагу, що після внесення змін до ст. 51 КУпАП адміністративно караним діянням слід вважати викрадення чужого майна, в тому числі шляхом проникнення у приміщення чи інше сховище. Проте слід зауважити, що розкрадання, поєднане з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище, — це не основна ознака розкрадання, а кваліфікаційна ознака крадіжки як кримінально караного діяння, відповідальність за нього встановлена ч. 3 ст. 185 КК України. Тому однозначно, що у випадку розкрадання чужого майна шляхом проникнення в житло, інше приміщення чи сховище, незалежно від вартості викраденого, слід вважати кримінально караним діянням.

Шахрайство як спосіб учинення дрібного викрадення чужого майна полягає в заволодінні майном або придбанні права на майно шляхом обману чи зловживання довірою. Особливістю предмета шахрайства є те, що ним може бути як чуже майно, так і право на таке майно. Право на майно може бути закріплено в різних документах, наприклад цінних паперах, довіреностях на право розпорядження майном, заповітах тощо.